

บทความวิชาการ

**กระบวนการยุติธรรมทางอาญาลำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ :
ข้อสังเกตเปรียบเทียบกับประเทศไทย (ตอนที่ 2)**

**Juvenile Justice in Singapore: Comparative Notes to Thailand
(Part 2)**

ปพนธีร์ อีระพันธ์¹

คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ 140 หมู่ 4 ถนนกาญจนาภิเษก ตำบลเขารูปช้าง
อำเภอเมือง จังหวัดสงขลา 90000. E-mail: papontee_god@hotmail.com

Papontee Teeraphan²

Faculty of Law, Thaksin University, 140 Moo 4, Karnchanawanit Road, Khoa
Roob Chang Subdistrict, Muang District, Songkhla 90000.
E-mail: papontee_god@hotmail.com

บทคัดย่อ

การพิจารณาคดีในศาลเยาวชนของประเทศสิงคโปร์และศาลเยาวชนและครอบครัว
ของประเทศไทยมีความคล้ายคลึงกันหลายประการ ทั้งการตรวจสอบข้อเท็จจริงในขั้นตอน
การจับกุม การยึดถือข้อเท็จจริงส่วนตัวของผู้กระทำความผิดเป็นประเด็นสำคัญใน
การพิจารณาพิพากษา การแยกสถานที่ในการพิจารณาคดีและห้ามผู้ไม่มีส่วนเกี่ยวข้อง
กับคดีเข้าฟังการพิจารณา ซึ่งหลักการทั้งหมดนี้ล้วนมุ่งคุ้มครองประโยชน์สูงสุด และการรักษา
สวัสดิภาพและอนาคตของเด็กและเยาวชนเป็นสำคัญ อย่างไรก็ตาม การพิจารณาคดี

¹ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ปพนธีร์ อีระพันธ์ อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยทักษิณ

² Assistant Professor Papontee Teeraphan lecturer in Law, Faculty of Law,
Thaksin University

ในศาลเยาวชนและครอบครัวยังประสบปัญหาบางประการ ดังกรณี การกำหนดโทษปรับ ให้เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดต้องชำระ และการใช้ค่าบางค่าซึ่งอาจเป็นหนึ่งในการ สร้างตราบาปและส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพฤติกรรมของ เด็กและเยาวชน

จากการศึกษาพบว่า ในประเทศสิงคโปร์นั้น การชำระค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือราคา สิ่งของแทนเด็กหรือเยาวชนนั้นอาจถูกกำหนดให้เป็นหน้าที่ของบิดามารดาหรือผู้ปกครอง เป็นช่องทางหนึ่งที่ทำให้บุคคลผู้ใกล้ชิดสามารถรับผิดชอบต่อความผิด และความเสียหาย ที่เกิดขึ้นได้โดยตรง และสะท้อนถึงตัวผู้ชำระเงินที่แท้จริง นอกจากนี้ ในการพิพากษา ของศาลเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ยังห้ามใช้ถ้อยคำว่า พิพากษาว่ามีความผิด และโทษ ไว้อันจะทำให้ลดผลกระทบต่อความรู้สึก สภาพจิตใจ และสร้างโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำอีกด้วย

บทความนี้ให้ข้อเสนอแนะว่า ประเทศไทยควรกำหนดให้บิดามารดา ผู้ปกครอง เข้ามารับผิดชอบหากเกิดการลงโทษปรับ การชดเชยค่าเสียหาย หรือราคาสิ่งของ และควร กำหนดห้ามใช้ถ้อยคำอันอาจส่งผลต่อความรู้สึก สภาพจิตใจ และสร้างโอกาสในการกระทำ ความผิดซ้ำของเด็กและเยาวชน

คำสำคัญ: วิธีพิจารณาคดีเด็กและเยาวชนไทย, สิงคโปร์, เปรียบเทียบ

ABSTRACT

The proceedings in Singapore Juvenile Court and Thai Juvenile and Family Court have many similarities, such as the arrest review, the essential consideration of individual information in the trial, the separated place, and the authorized person in the trial. Those all measures are to maintain the best interest of child, as well as to protect the welfare and future of the child and juvenile. However, the proceeding in Thai juvenile and Family Court faces some obstacles. The fine in which the child or juvenile must be

paid by themselves, and the use of some words which may be labeled and result in the changeable behavior.

The study finds that in Singapore, the payments of fines, damages or price, may be imposed on their parents or guardian. This is a way that makes the close person take responsibility and damages directly. This also demonstrates the actual fine or damage payer. Moreover, in Singapore proceeding, the words of “conviction” and “sentence” are prohibited by the law. This can decrease mental impact and recidivism.

This article suggests that the law of Thailand should be amended taking parents or guardians to be the payer, as well as prohibiting words affecting feelings, mental health, and recidivism.

Keywords: Thai Juvenile Justice Procedure, Singapore, Comparative

ความนำ

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ถูกกำหนดโดย Children and Young Persons Act (Chapter 38) โดยกฎหมายดังกล่าวถูกประกาศใช้ในปี ค.ศ. 1993 และได้รับการแก้ไขให้ทันต่อความเปลี่ยนแปลงของสังคมตลอดมา Children and Young Persons Act (Chapter 38) มีวัตถุประสงค์เพื่อปกป้องและคุ้มครองเด็กและเยาวชนผู้มีอายุตามเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดให้พ้นจากอันตรายต่าง ๆ เช่น การค้ามนุษย์ การถูกทอดทิ้ง การถูกละเลยโดยผู้ใช้อำนาจปกครอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเด็นของอำนาจของศาลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ที่ถูกให้ไว้ เพื่อปรับเปลี่ยนแก้ไขพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายของบุคคลผู่อ่อนด้วยวัยวุฒิภายใต้ผลประโยชน์สูงสุดของเด็กและเยาวชน

หลังจากที่ผู้เขียนได้อธิบาย และเปรียบเทียบที่มาและวัตถุประสงค์ของกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน เกณฑ์อายุของเด็กและเยาวชน และศาล

ที่เกี่ยวข้องในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ ไปเป็นการเบื้องต้นแล้วในบทความฉบับก่อนหน้า³ บทความนี้ผู้เขียนจะประสงค์ที่จะอธิบายต่อเนื่อง และเพิ่มเติมเกี่ยวกับอำนาจต่าง ๆ ของศาลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน พร้อมข้อสังเกตในประเด็นต่าง ๆ ที่สำคัญ ซึ่งจะได้พิจารณาเป็นลำดับ ดังนี้

อำนาจของศาลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนก่อนฟ้องคดี

1) อำนาจในการออกหมายค้น (warrant to search)

กระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ ศาลแขวงและศาลเขตเข้ามามีบทบาทในขั้นตอนของการออกหมายค้น เพื่อติดตามตัวเด็กหรือเยาวชนที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิด นอกจากนี้ ในกรณีที่จำเป็นและศาลเชื่อได้ว่าเด็กหรือเยาวชนผู้นั้นเกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดหรือเป็นผู้กระทำความผิด ศาลยังสามารถออกหมายโดยให้เจ้าหน้าที่ตำรวจควบคุมตัวเด็กหรือเยาวชนไปไว้ในสถานที่ที่มีการดูแลสำหรับเด็กและเยาวชนก่อนที่จะมีการฟ้องคดีต่อศาลเยาวชน โดยข้อมูลทั้งหลายเกี่ยวกับเด็กหรือเยาวชนนั้นจะได้รับการปกปิด เว้นแต่ศาลจะได้อนุญาตให้มีการเปิดเผย³

ปัจจุบันพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดให้การใช้อำนาจเกี่ยวกับคดีอาญาที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดให้เป็นของศาลเยาวชนและครอบครัวเป็นหลัก ซึ่งรวมถึงอำนาจในการออกหมายอาญาในคดีด้วย แม้ว่าในทางปฏิบัติการออกหมายและการดำเนินการตามหมายประเภทต่าง ๆ ส่วนใหญ่จะต้องมีการนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญามาใช้บังคับ เนื่องจากพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มิได้กำหนดไว้เป็นการเฉพาะ ด้วยเหตุดังกล่าวนี้จึงเป็นผลทำให้การออกหมายประเภทต่าง ๆ ต้องเป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่บัญญัติในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาเช่นกัน

³ Children and Young Persons Act (Chapter 38), Section 10 and Section 26.

ดังนั้น การออกหมายเช่นว่านี้ ศาลยุติธรรมทั่วไปที่ไม่มีอำนาจเหนือคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดย่อมไม่มีอำนาจ ซึ่งแตกต่างกับการออกหมายค้นในคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดของประเทศสิงคโปร์

2) อำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น

ประเทศสิงคโปร์ศาลเยาวชนและศาลแขวงมีอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้น ได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1) เมื่อปรากฏว่าบุคคลที่มีอายุต่ำกว่า 16 ปีถูกจับกุม ไม่ว่าจะมีความหมายหรือไม่ และบุคคลดังกล่าวไม่ได้ถูกปล่อยตัวไป บุคคลนั้นจะต้องถูกส่งไปศาลเยาวชนเพื่อไต่สวน⁴

2) หากบุคคลตาม 1) ไม่สามารถถูกส่งไปศาลเยาวชนได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจหรือเจ้าพนักงานผู้จับที่มีอำนาจดำเนินการตามกฎหมายจะต้องนำหรือส่งตัวบุคคลผู้ถูกจับไปศาลแขวงโดยทันที⁵

เมื่อบุคคลผู้ถูกจับมาอยู่ต่อหน้าศาล ศาลเยาวชนหรือศาลแขวงจะทำการไต่สวนและค้นหาความจริงเบื้องต้นในประเด็นว่า⁶

1) ความผิดที่ถูกกล่าวหาดังกล่าวอยู่ในอำนาจการพิจารณาของศาลสูงหรือไม่

2) มีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องแยกตัวผู้ถูกกล่าวหาออกจากบุคคลที่ไม่พึงปรารถนา

3) ผู้ถูกกล่าวหาจะหลบหนีหรือไม่

4) ผู้ถูกกล่าวหาจะกระทำความผิดในอนาคตอีกหรือไม่

⁴ Ibid., Section 30 (1).

⁵ Ibid., Section 30 (2).

⁶ Ibid., Section 30 (3).

5) มีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องป้องกันความสูญหายหรือการทำลายพยานหลักฐานที่เกี่ยวข้องในคดี หรือมีความจำเป็นหรือไม่ที่จะต้องป้องกันการเข้าไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐานในคดี

6) มีเหตุผลอันควรเชื่อได้หรือไม่ว่า การปล่อยตัวผู้ถูกกล่าวหาจะไม่ทำลายกระบวนการยุติธรรม

หากไม่ปรากฏเหตุดังกล่าวใด ๆ ที่จะทำลายกระบวนการยุติธรรมหรือมีผลต่อรูปคดี ศาลเยาวชนหรือศาลแขวงจะปล่อยตัวผู้ถูกกล่าวหาโดยกำหนดประกันและหลักประกันอันเป็นจำนวนเงินที่เห็นสมควร⁷ ทั้งนี้ การประกันที่กฎหมายกำหนดนี้จะต้องกระทำโดยบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลอื่นซึ่งจะมีหน้าที่ต้องดูแลและควบคุมผู้ถูกกล่าวหาเท่านั้น⁸

ส่วนพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 ไม่ได้กำหนดเกี่ยวกับอำนาจในการไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นไว้ อย่างไรก็ตาม ผู้เขียนขอแนะนำการตรวจสอบการจับโดยศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งศาลต้องทำหน้าที่ในการไต่สวนข้อเท็จจริงที่เกี่ยวข้องกับการจับกุมเด็กหรือเยาวชนขึ้นเปรียบเทียบกับไต่สวนข้อเท็จจริงเบื้องต้นของประเทศสิงคโปร์ ดังนี้

การตรวจสอบการจับเป็นมาตรการพิเศษ ตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 มาตรการดังกล่าวถูกกำหนดขึ้น เพื่อใช้เป็นหลักประกันสิทธิของผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชนในกระบวนการยุติธรรมทางอาญา⁹ ซึ่งโดยทั่วไปเมื่อมีการจับกุมเด็กหรือเยาวชน และมีการส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ที่ทำการของพนักงานสอบสวนผู้รับผิดชอบสำนวนแล้ว

⁷ Ibid., Section 30 (4).

⁸ Ibid., Section 30 (5).

⁹ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 72 และมาตรา 73, ราชกิจจานุเบกษา ฉบับกฤษฎีกา เล่มที่ 127 ตอนที่ 72 ก (22 พฤศจิกายน 2553): 35.

พนักงานสอบสวนจะต้องนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาลเพื่อตรวจสอบการจับกุมทันทีภายในเวลา 24 ชั่วโมง นับจากเวลาที่เด็กหรือเยาวชนมาถึงที่ทำการของพนักงานสอบสวน โดยเวลาดังกล่าวจะไม่นับรวมเวลาเดินทางตามปกติจากที่ทำการของพนักงานสอบสวนไปศาล ทั้งนี้ การตรวจสอบการจับโดยศาลเยาวชนและครอบครัวในปัจจุบันสามารถดำเนินการได้แม้เป็นวันหยุดราชการ เนื่องจากในศาลเยาวชนและครอบครัวจะมีผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ที่อยู่ประจำเวรในวันหยุดราชการ เพื่อทำหน้าที่ตรวจสอบการจับตั้งแต่เวลา 8.30 - 16.30 นาฬิกา อีกด้วย¹⁰

เป็นที่น่าสังเกตว่า การตรวจสอบการจับกุมเด็กและเยาวชนในประเทศไทย พนักงานสอบสวนอาจมอบหมายให้บุคคล ซึ่งมีความใกล้ชิดกับเด็กหรือเยาวชน อันได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคล หรือองค์กร ซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย พาเด็กหรือเยาวชนไปศาล เพื่อตรวจสอบการจับกุมได้เช่นกัน โดยพนักงานสอบสวนจะใช้ดุลยพินิจในการพิจารณาว่า บุคคลหรือองค์กรนั้นยังสามารถปกครองดูแลเด็กหรือเยาวชนนั้นได้หรือไม่ อย่างไรก็ตาม หากพนักงานสอบสวนเห็นว่าอาจมีเหตุการณ์น่าเชื่อว่าเด็กหรือเยาวชนจะไม่ไปศาล พนักงานสอบสวนจะเรียกประกันจากบุคคลดังกล่าวตามควรแก่กรณีก็ได้ ทั้งนี้ หากมีการมอบให้ผู้ใดนำตัวเด็กหรือเยาวชนไปศาล พนักงานสอบสวนก็ยังมีหน้าที่ที่จะต้องไปศาลเพื่อให้ศาลทำการไต่สวนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการจับด้วยเช่นกัน¹¹

¹⁰ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, คู่มือปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, เรื่อง การตรวจสอบการจับ (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ม.ป.ป., 39-40.

¹¹ เรื่องเดียวกัน, 28.

เมื่อเด็กหรือเยาวชนมาอยู่ต่อหน้าศาล ศาลจะต้องดำเนินการเพื่อตรวจสอบในประเด็นต่าง ๆ ดังนี้¹²

1) ศาลจะต้องตรวจสอบว่าบุคคลที่อยู่ต่อหน้าเป็นเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิดหรือไม่

2) ศาลจะต้องตรวจสอบว่า การจับเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ โดยประเด็นที่ศาลจะตรวจสอบนี้อาจได้แก่ การส่งตัวเด็กหรือเยาวชนมาศาลใช้เวลา มากกว่า 24 ชั่วโมงหรือไม่ หากเป็นกรณีการจับเด็ก การจับนั้นมีเหตุมาจากความผิดซึ่งหน้าหรือไม่ หรือมีหมายจับหรือคำสั่งของศาลให้จับเด็กหรือไม่ หากเป็นกรณีการจับเยาวชน การจับได้เป็นไปตามที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญากำหนดหรือไม่ เป็นต้น

3) ศาลจะต้องตรวจสอบว่าการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนในชั้นจับกุม เป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายหรือไม่ การตรวจสอบข้อนี้เป็นการตรวจสอบถึงวิธีการจับว่าเป็นไปตามที่กฎหมายกำหนดหรือไม่ เช่น เจ้าพนักงานผู้จับดำเนินการกับเด็กหรือเยาวชนรุนแรงเกินกว่าความจำเป็นหรือไม่ เป็นต้น

หากบุคคลที่อยู่ต่อหน้าศาลเป็นคนละบุคคลกับผู้ต้องหา หรือการจับเป็นไปโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ศาลก็จะมีคำสั่งปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชนไป แต่หากการปฏิบัติต่อเด็กหรือเยาวชนเป็นไปโดยมิชอบ ศาลจะไม่ปล่อยตัวเด็กหรือเยาวชน เช่น “ขณะที่เจ้าพนักงานเข้าจับผู้ต้องหา เจ้าพนักงานได้กระชากแขนผู้ต้องหาอย่างแรง เป็นเหตุให้ผู้ต้องหาล้มลงกับพื้นได้รับบาดเจ็บเป็นแผลฉีกขาดที่เข่าข้างซ้าย มีโลหิตไหลซึม และรอย

¹² สมชัย ฑิตาอุตมากร, พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546 (กรุงเทพฯ: พลัสสาม พรินติ้ง, 2555), 203-205.

ถลอกที่มีมือทั้งสองข้าง อันถือว่าเป็นการปฏิบัติของเจ้าพนักงานต่อผู้ต้องหาที่มีชอบด้วยกฎหมาย” เป็นต้น กรณีเช่นนี้ศาลจะบันทึกไว้และคู่กรณีต้องไปต่อสู้เป็นคดีใหม่เอง¹³

อย่างไรก็ดี หากบุคคลที่อยู่ต่อหน้าศาลเป็นผู้ต้องหาจริง และการจับเป็นไปโดยชอบด้วยกฎหมายแล้ว ศาลก็จะสอบถามต่อไปว่าเด็กหรือเยาวชนมีที่ปรึกษากฎหมายแล้วหรือไม่ หากยังไม่มีศาลก็จะแต่งตั้งให้ต่อไป

อำนาจของศาลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนหลังฟ้องคดี

1) การพิจารณาข้อมูลสำคัญในคดี

คดีอาญาที่อยู่ในอำนาจศาลเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ ผู้พิพากษาศาลเยาวชนหนึ่งนายจะออกนั่งพิจารณาคดีพร้อมด้วยที่ปรึกษา 2 คน¹⁴ ซึ่งมีที่มาจากคณะที่ปรึกษาที่ได้รับการเสนอชื่อโดยประธานาธิบดี เพื่อค้นหาความจริงกับบุคคลผู้ถูกกล่าวหาที่เป็นเด็กหรือเยาวชน โดยใช้รายงานซึ่งประกอบด้วยข้อมูลเกี่ยวกับประวัติภูมิหลัง ประวัติครอบครัว รายงานการศึกษา หรือรายงานที่สำคัญอื่น ๆ ประกอบการค้นหาความจริงว่า เด็กหรือเยาวชนผู้นั้นได้กระทำความผิดจริงหรือไม่¹⁵ โดยรายงานดังกล่าวมีวัตถุประสงค์ เพื่อให้ศาลสามารถเลือกใช้มาตรการที่เหมาะสมที่สุดในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนคนนั้น¹⁶

¹³ ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, คู่มือปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, เรื่อง การตรวจสอบการจับ, 86.

¹⁴ อย่างไรก็ดี กฎหมายกำหนดข้อยกเว้นไว้หากเป็นกรณีที่ไม่สามารถดำเนินการโดยบุคคลทั้งหมด และไม่สามารถเลื่อนการพิจารณาออกไปได้ หรือเป็นกรณีที่สามารถเลื่อนการพิจารณาออกไปได้ แต่ไม่สมควรแก่การอำนวยความสะดวกยุติธรรม ผู้พิพากษาศาลเยาวชนนายนั้นจะออกนั่งพิจารณาคดีพร้อมด้วยที่ปรึกษาเพียงคนเดียว หรือจะพิจารณาเพียงนายเดียวก็นับได้

¹⁵ Children and Young Persons Act (Chapter 38), Section 32 (3).

¹⁶ Chomil Kamal, *Directions of Juvenile Justice Reforms in Singapore*, (UNAFEI Annual Report for 2000 and Resource Material Series No. 59, 2002), 115.

ขณะที่การออกนอกระบบพิจารณาพิพากษาคดีของศาลเยาวชนและครอบครัวของประเทศไทยมีหลักการทำงานเดียวกับประเทศสิงคโปร์ กล่าวคือ ในการพิจารณาคดีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นจำเลย ศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว อันได้แก่ ศาลเยาวชนและครอบครัว แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด ศาลศาลอุทธรณ์ ข้าราชการพิเศษ และศาลฎีกา จะต้องถือว่าประวัติ อายุ เพศ ความประพฤติ สถิติปัญหาการศึกษาอบรม สภาพร่างกาย สภาพจิต นิสัย อาชีพ และฐานะของจำเลย ตลอดจนสิ่งแวดล้อมทั้งปวงเกี่ยวกับจำเลย และของบิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลซึ่งให้การศึกษา ให้ทำการงาน หรือมีความเกี่ยวข้องเป็นประเด็นที่จะต้องพิจารณาดำเนิน¹⁷ ทั้งนี้ สาเหตุที่กฎหมายให้ความสำคัญกับประเด็นดังกล่าวทั้งหมดนั้นก็เนื่องจากว่า ประเด็นทั้งหมดจะช่วยให้ผู้พิพากษาของศาลนั้น ๆ มีข้อมูลในด้านต่าง ๆ ที่อาจไม่เกี่ยวข้องกับประเด็นว่าจำเลยได้กระทำความผิดตามฟ้องจริงหรือไม่ อย่างเพียงพอ อันจะนำมาซึ่งการเลือกใช้วิธีที่จะแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชนได้อย่างเหมาะสมต่อไป¹⁸

2) อำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาของคณะที่ปรึกษาในศาลเยาวชน

ศาลเยาวชนของประเทศสิงคโปร์ที่มีคณะที่ปรึกษาคอยทำหน้าที่แจ้ง และให้คำแนะนำต่อศาลเยาวชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับข้อควรพิจารณาสำคัญใด ๆ ที่จะส่งผลกระทบต่อการใช้พฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชน¹⁹

อำนาจหน้าที่ในการให้คำปรึกษาของคณะที่ปรึกษาในศาลเยาวชนข้างต้นอาจเปรียบเทียบกับได้กับอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัว

¹⁷ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 115, 49.

¹⁸ ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศาลฎีกา, “คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13533/2558,” <http://deka.supremecourt.or.th/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2561).

¹⁹ Children and Young Persons Act (Chapter 38), Section 32 (3A).

ของประเทศไทย แม้ว่าประเทศไทยจะไม่มีคณะที่ปรึกษาในศาลเยาวชนดังเช่นประเทศสิงคโปร์ แต่การทำหน้าที่ดังกล่าวก็ได้มีความแตกต่างกับการทำหน้าที่ของผู้พิพากษาสมทบ โดยพิพากษาสมทบในศาลเยาวชนและครอบครัวจะทำหน้าที่ให้คำปรึกษาและจำแนกสาเหตุของการกระทำความผิดของเด็กและเยาวชน วิเคราะห์สภาพปัญหาหาแนวทางแก้ไข บำบัดฟื้นฟูตัวเด็กหรือเยาวชนที่มาอยู่ต่อหน้าศาลเยาวชนและครอบครัวแล้วเสนอแนวทางดังกล่าวต่อองค์คณะที่ร่วมพิจารณาคดี รวมทั้งมีบทบาทร่วมในการพิจารณาและมีสิทธิออกเสียงในการประชุมชี้ขาดในคดี รวมไปถึงหากคดีเสร็จเด็ดขาดแล้วผู้พิพากษาสมทบก็อาจเป็นบุคคลที่รับรายงานตัวกรณีที่มีคำพิพากษาให้คุมประพฤติ และรายงานตัวต่อศาลอีกด้วย²⁰

3) สถานที่นั่งพิจารณาคดีและผู้มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณา

การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนถูกฟ้องในประเทศสิงคโปร์ โดยหลักแล้วศาลเยาวชนจะออกนั่งพิจารณาในศาลเยาวชนของตน แต่ในบางกรณีศาลเยาวชนอาจออกนั่งพิจารณาในอาคารหรือห้องพิจารณาอื่น ๆ ของศาลอื่น ๆ ที่ไม่ใช่ศาลเยาวชนได้เช่นกัน แต่จะต้องกระทำในวันอื่นซึ่งไม่ใช่วันทำการของศาลนั้น ๆ และห้ามมิให้บุคคลที่ไม่เกี่ยวข้องกับการคดีอยู่ร่วมระหว่างการพิจารณา อย่างไรก็ตามการออกนั่งพิจารณาคดีของศาลนั้น ไม่มีการกำหนดว่าต้องกระทำอย่างต่อเนื่องเพียงใดแม้ว่าในคดีนั้นจะจำเป็นอย่างเร่งด่วนก็ตาม²¹

บุคคลที่เกี่ยวข้องที่กฎหมายกำหนดไว้ให้มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณา ประกอบด้วย 1) ผู้พิพากษาและเจ้าหน้าที่ของศาล 2) คู่ความ 3) ทนายความ ที่ปรึกษา พยานในคดี และ

²⁰ สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, “เอกสารประกอบการพิจารณา ร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่...) พ.ศ... (วาระการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ, กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2557), 7-9.

²¹ Anuradha Saibaba, *Juvenile Justice: Critically Juxtaposing the Models in India and Singapore*, (Singapore: Asian Law Institute, 2012), 16.

บุคคลอื่นที่เกี่ยวข้องโดยตรงกับคดี 3) ตัวแทนของหนังสือพิมพ์หรือสำนักข่าวที่กระทำการโดยสุจริต และ 4) บุคคลอื่นที่ศาลอนุญาตเท่านั้น ที่จะอยู่ร่วมการพิจารณาได้²² การจำกัดตัวบุคคลที่มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณานี้ไม่ได้ถูกกำหนดไว้ใน Children and Young Persons Act (Chapter 38) ซึ่งเป็นกฎหมายปัจจุบันเป็นครั้งแรก แต่ได้ถูกกำหนดมาตั้งแต่ปี ค.ศ. 1949 ใน Children and Young Persons Act of 1949 ทั้งนี้ เพื่อต้องการกันคนที่ไม่มีส่วนเกี่ยวข้องออกจากคดี อันเป็นการรักษาสวัสดิภาพของเด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดอีกทางหนึ่ง²³

สำหรับการออกนั่งพิจารณาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดในประเทศไทยส่วนใหญ่เกิดขึ้นที่ศาลเยาวชนและครอบครัว โดยในปัจจุบันมีการเปิดทำการของศาลเยาวชนและครอบครัวในทุกจังหวัดแล้ว²⁴ ที่ทำการของศาลเยาวชนและครอบครัวที่ว่่านั้นจะมีลักษณะเป็นตึกอาคารแยกออกจากศาลยุติธรรมทั่วไป ทำให้การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดนั้นถูกแยกออกจากการพิจารณาคดีอาญาธรรมดาในศาลจังหวัดหรือศาลแขวงโดยปริยาย การที่กฎหมายกำหนดหลักเกณฑ์ไว้เช่นนี้ มีข้อดี คือ เป็นการช่วยแยกตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชนไม่ให้เป็นไปปะปนกับตัวผู้กระทำความผิดที่เป็นผู้ใหญ่ทั่วไป อย่างไรก็ดี อาจมีบางกรณีที่ทำให้การพิจารณาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดอยู่ในอาคารเดียวกันกับศาลยุติธรรมทั่วไป²⁵ การพิจารณาคดีอาญาของแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาล

²² Children and Young Persons Act (Chapter 38), Section 34.

²³ John Winterdyk, *Juvenile Justice Systems: International Perspectives*, 2nd Edition, (Toronto: Canadian Scholars' Press Inc, 2002), XVI.

²⁴ ถูกบังคับโดยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

²⁵ กรณีดังกล่าวเป็นกรณีที่มีการจัดตั้งแผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัดขึ้นตามมาตรา 8 วรรค 2 แห่งพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553

จังหวัดนั้น จะถูกบังคับมิให้กระทำในท้องที่มีใช้ห้องพิจารณาคดีอาญาธรรมดา แต่ถ้าไม่อยู่ในวิสัยที่จะกระทำได้ ก็อนุโลมให้พิจารณาคดีในห้องสำหรับพิจารณาคดีอาญาธรรมดาได้ แต่ต้องไม่ปะปนกับการพิจารณาคดีอาญาธรรมดา²⁶

สำหรับผู้มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาคดีอาญาของศาลเยาวชนและครอบครัว กฎหมายกำหนดให้บุคคลผู้เกี่ยวข้องกับคดี หรือบุคคลที่ศาลเห็นสมควรเท่านั้น จึงจะมีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาได้ บุคคลดังกล่าว ได้แก่ 1) จำเลย ที่ปรึกษากฎหมายของจำเลย และผู้ควบคุมตัวจำเลย 2) บิดา มารดา ผู้ปกครอง หรือบุคคลซึ่งจำเลยอาศัยอยู่ด้วย 3) พนักงานศาล และเจ้าหน้าที่รักษาความปลอดภัยแล้วแต่ศาลจะเห็นสมควร 4) โจทก์ และทนายโจทก์ 5) พยาน ผู้ชำนาญการพิเศษ และล่าม 6) พนักงานคุมประพฤติหรือพนักงานอื่นของสถานพินิจ หรือ 7) บุคคลอื่นที่ศาลเห็นสมควรอนุญาต²⁷ การจำกัดบุคคลที่มีสิทธิเข้าร่วมในการพิจารณาของศาลนั้น เป็นการยกเว้น “หลักเปิดเผย” ที่เปิดโอกาสให้ประชาชนทั่วไปมีสิทธิเข้าฟังเพื่อควบคุม หรือตรวจสอบการทำงานของศาลได้

หากเปรียบเทียบสาระสำคัญเกี่ยวกับสถานที่ในการนั่งพิจารณาคดีของทั้งสองประเทศแล้วจะพบว่า ทั้งสองประเทศต่างมีหลักการเดียวกัน คือ ไม่ต้องการที่จะให้มีการพิจารณาคดีอาญาที่เด็กและเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิดปะปนกับการพิจารณาคดีอาญาทั่วไป หากสามารถแยกการพิจารณาแบบเด็ดขาดได้ ก็จะต้องกระทำ แต่หากมีอาจกระทำได้ ก็อาจใช้สถานที่ทำการของศาลยุติธรรมทั่วไปเป็นสถานที่ในการนั่งพิจารณา แต่ทั้งนี้ ยังคงห้ามมิให้พิจารณาปะปนกับการพิจารณาคดีทั่วไปอยู่เช่นเดิม

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับผู้ที่มีสิทธิเข้าฟังการพิจารณาของศาลทั้งสองประเทศนั้น ประเด็นดังกล่าวต่างดำรงอยู่ภายใต้หลักเกณฑ์เดียวกัน คือ ใช้การพิจารณาแบบลับและไม่เปิดโอกาสให้บุคคลผู้ไม่เกี่ยวข้องเข้าฟังการพิจารณา หลักการดังกล่าวนี้เป็นหลักการ

²⁶ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 107, 47.

²⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 108.

ตรงกันข้ามกับหลักการเปิดเผยที่เปิดโอกาสให้บุคคลทั่วไปสามารถเข้าฟังการพิจารณาของศาลเพื่อเป็นการตรวจสอบการทำงานของศาลยุติธรรมธรรมดาได้²⁸

4) ข้อห้ามในการเผยแพร่ข้อมูลในชั้นพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนสู่สาธารณะ

Children and Young Persons Act (Chapter 38) ห้ามเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับการพิจารณาในศาลเยาวชนอันจะเป็นการเปิดเผยชื่อ ที่อยู่ โรงเรียน หรือข้อมูลอื่น ๆ ซึ่งทำให้ทราบว่าเด็กหรือเยาวชนที่เกี่ยวข้องเป็นใคร รวมถึงห้ามมิให้เผยแพร่รูปของเด็กหรือเยาวชนด้วย หากมีการฝ่าฝืนผู้กระทำความผิดอาจต้องระวางโทษปรับไม่เกิน 5,000 หรือ 10,000 เหรียญสิงคโปร์ แล้วแต่กรณี²⁹

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดข้อห้ามในการเผยแพร่ข้อมูลเกี่ยวกับจำเลยที่เป็นเด็กและเยาวชนในชั้นพิจารณาคดีสู่สาธารณะทำนองเดียวกันกับประเทศสิงคโปร์เช่นกัน โดยกำหนดห้ามมิให้บันทึกภาพ แพร่ภาพ พิมพ์รูป หรือบันทึกเสียง แพร่เสียงของเด็กหรือเยาวชนซึ่งต้องหาว่ากระทำความผิด รวมทั้งบุคคลที่เกี่ยวข้อง หรือโฆษณาข้อความซึ่งปรากฏในทางสอบสวนของพนักงานสอบสวน พนักงานอัยการ หรือในทางพิจารณาคดีของศาลที่อาจทำให้บุคคลอื่นรู้จักตัว ชื่อตัว หรือชื่อสกุล ของเด็กหรือเยาวชนนั้น หรือโฆษณาข้อความเปิดเผยประวัติการกระทำความผิด หรือสถานที่อยู่ สถานที่ทำงาน หรือสถานศึกษาของเด็กหรือเยาวชน³⁰ นอกจากนี้การโฆษณาคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลที่

²⁸ คณิต ฒ นคร, *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*, พิมพ์ครั้งที่ 9, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561), 101-102.

²⁹ Children and Young Persons Act (Chapter 38), Section 35.

³⁰ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 130, 51.

มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว ยังถูกห้ามมิให้ระบุชื่อ หรือแสดงข้อความหรือกระทำการด้วยประการใด ๆ อันจะทำให้รู้จักตัวเด็กหรือเยาวชนซึ่งเป็นจำเลย³¹ อย่างไรก็ตามข้อห้ามทั้งสองประการนั้นก็อาจถูกยกเว้นได้หากศาลอนุญาต ผู้ที่ฝ่าฝืนข้อห้ามทั้งสองประการจะต้องระวางโทษจำคุกไม่เกินหนึ่งปี หรือปรับไม่เกินสองหมื่นบาท หรือทั้งจำทั้งปรับ³²

ประเทศไทยและประเทศสิงคโปร์ต่างมีบทบัญญัติเกี่ยวกับข้อห้ามในการเผยแพร่ข้อมูลในชั้นพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับเด็กและเยาวชนสู่สาธารณะทำนองเดียวกัน ข้อห้ามดังกล่าวดำรงอยู่ภายใต้วัตถุประสงค์ที่มุ่งคุ้มครองสวัสดิภาพและอนาคตของผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชน ทั้งยังเป็นหนึ่งในมาตรการที่ป้องกันเด็กหรือเยาวชนถูกตีตรา (Label) อีกทางหนึ่งด้วย อย่างไรก็ตาม ข้อแตกต่างประการหนึ่งในประเด็นนี้ก็คือ ในประเทศสิงคโปร์การฝ่าฝืนข้อห้ามดังกล่าวนี้จะไม่มีโทษจำคุก ในขณะที่หากการฝ่าฝืนกฎหมายดังกล่าวเกิดขึ้นในประเทศไทย ผู้กระทำความผิดอาจต้องรับโทษจำคุกพร้อมโทษปรับด้วย³³

5) อำนาจในการโอนคดีเข้าสู่ศาลเยาวชน

Children and Young Persons Act (Chapter 38) กำหนดให้ศาลอื่นที่รับคดีไว้พิจารณาแล้วพบว่า ผู้กระทำความผิดเป็นเด็กหรือเยาวชน อาจมีคำสั่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลเยาวชนก็ได้ หากมีการโอนคดีเช่นว่านี้ เด็กหรือเยาวชนผู้กระทำความผิดจะมีสิทธิต่าง ๆ เสมือนคดีได้ถูกฟ้องต่อศาลเยาวชนมาตั้งแต่ต้น³⁴

³¹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 136, 53.

³² เรื่องเดียวกัน, มาตรา 192, 70.

³³ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 192, 70. และ Children and Young Persons Act (Chapter 38), Section 35.

³⁴ Children and Young Persons Act (Chapter 38), Section 40.

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดการโอนคดีทั้งเข้าและออกจากอำนาจของศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัวไว้ 6 กรณีด้วยกัน ได้แก่ การโอนคดีกรณีที่เด็กหรือเยาวชนกระทำความผิดร่วมกับผู้ใหญ่³⁵ การโอนคดีกรณีมีการจัดตั้งศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัดแทนที่แผนกคดีเยาวชนและครอบครัวในศาลจังหวัด³⁶ การโอนคดีกรณีข้อเท็จจริงเรื่องอายุหรือการบรรลุนิติภาวะด้วยการสมรสของบุคคลที่เกี่ยวข้องผิดไป หรือศาลอื่นใดได้รับพิจารณาพิพากษาคดีโดยไม่ต้องด้วยมาตรา 12³⁷ การโอนคดีกรณีจำเลยมีสภาพเช่นเดียวกับเด็กหรือเยาวชน³⁸ การโอนคดีกรณีจำเลยที่เป็นเด็กหรือเยาวชนมีสภาพเช่นเดียวกับบุคคลทั่วไป³⁹ และการโอนคดีเพื่อความปลอดภัย⁴⁰

การโอนคดีทั้ง 6 กรณีนี้แสดงให้เห็นว่า ประเทศไทยกำหนดขอบเขตของการอนุญาตให้มีการโอนคดีไว้กว้างกว่าประเทศสิงคโปร์ การกำหนดขอบเขตของการอนุญาตให้มีการโอนคดีดังเช่นประเทศไทยข้างต้นนับว่ามีความยืดหยุ่นกว่าประเทศสิงคโปร์ และสอดคล้องกับการดำเนินกระบวนการพิจารณาในทางปฏิบัติภายใต้ข้อเท็จจริงที่สำคัญอื่น ๆ ในคดีอีกด้วย เช่น ประเทศไทยถือเกณฑ์อายุในวันกระทำความผิด ดังนั้น หากเกิดการกระทำความผิดโดยผู้กระทำความผิดอายุ 17 ปี และผู้กระทำความผิดหลบหนีไปเป็นเวลา 8 ปี ต่อมาผู้กระทำความผิดถูกจับกุมและถูกฟ้องคดี กรณีเช่นนี้ผู้กระทำความผิดที่มีอายุ 25 ปี จะถูกพิจารณาคดีโดยศาลเยาวชนและครอบครัว ซึ่งประเด็นดังกล่าวมีการโต้แย้งเกี่ยวกับความเหมาะสมและความถูกต้องตามหลักการของกระบวนการยุติธรรมทางอาญา

³⁵ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553, มาตรา 96, 44.

³⁶ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 9 วรรคสอง, 16.

³⁷ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 14, 17.

³⁸ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 97 วรรคแรก, 45.

³⁹ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 97 วรรคสอง, 45.

⁴⁰ เรื่องเดียวกัน, มาตรา 98, 45.

สำหรับเด็กและเยาวชนอยู่เสมอว่า จำเลยที่มีอายุจนพ้นสภาพความเป็นเยาวชนไปแล้ว ควรที่จะได้รับการพิจารณาพิพากษา รวมทั้งใช้มาตรการพิเศษตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 หรือไม่ อย่างไรก็ดี กฎหมายฉบับดังกล่าวก็ได้กำหนดมาตรการเพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าวโดยใช้การโอนคดีออกไปพิจารณาในศาลยุติธรรมทั่วไป โดยหากศาลเยาวชนและครอบครัวเห็นว่า จำเลยมีสภาพร่างกาย สภาพจิต สติปัญญา และนิสัยเช่นเดียวกับบุคคลที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ศาลก็ย่อมมีอำนาจส่งโอนคดีไปพิจารณาในศาลที่มีอำนาจพิจารณาคดีธรรมดาได้ หากมีการใช้มาตรการเช่นนี้ย่อมให้เหตุผลที่ดีกับสังคมทั่วไปได้ดีกว่าการปล่อยให้จำเลยในศาลเยาวชนและครอบครัวที่มีอายุกว่า 18 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ยังได้รับการปกป้องคุ้มครองตามกฎหมายดังเช่นบุคคลที่ยังอ่อนด้วยวัยวุฒิ คุณวุฒิ และประสบการณ์

อำนาจของศาลในการมีคำพิพากษา

1) การลงโทษสำหรับความผิดร้ายแรง

Children and Young Persons Act (Chapter 38) ให้ความสำคัญและกำหนดหลักเกณฑ์กรณีที่เด็กหรือเยาวชนถูกตัดสินว่ามีความผิดฐานฆ่าผู้อื่น (Murder) พยายามฆ่า ทำร้ายผู้อื่นจนเป็นเหตุอันตรายสาหัสเอาไว้โดยเฉพาะ โดยหากศาลเห็นว่า ไม่มีทางอื่นใดที่เหมาะสมกับการแก้ไขเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของเด็กหรือเยาวชน ศาลอาจลงโทษกักขัง (detain) โดยกำหนดระยะเวลาในคำพิพากษาก็ได้⁴¹

ประเทศไทยมีบทกำหนดโทษสำหรับการกระทำความผิดร้ายแรงของผู้กระทำที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปีเช่นกัน โดยปรากฏอยู่ในประมวลกฎหมายอาญาที่กำหนดห้ามนำโทษประหารชีวิต และจำคุกตลอดชีวิตมาใช้บังคับแก่ผู้ซึ่งกระทำความผิดในขณะที่มีอายุต่ำกว่า 18 ปี โดยระวางโทษดังกล่าวจะเปลี่ยนเป็นระวางโทษจำคุก 50 ปีแทน⁴²

⁴¹ Children and Young Persons Act (Chapter 38), Section 38.

⁴² ประมวลกฎหมายอาญา, มาตรา 18 วรรคสอง และวรรคสาม, 1-2.

บทบัญญัติของกฎหมายในประเทศไทยมิได้กำหนดฐานความผิดร้ายแรงเป็นการเฉพาะดังเช่นประเทศสิงคโปร์ หากแต่กำหนดโทษไว้โดยใช้เกณฑ์อายุของผู้กระทำความผิดที่กำลังจะได้รับโทษ กล่าวคือ หากตัวจำเลยได้กระทำความผิดในขณะที่เป็นเด็กหรือเยาวชนและจะต้องรับโทษร้ายแรง อันได้แก่ โทษประหารชีวิตหรือโทษจำคุกตลอดชีวิต โทษดังกล่าวจะถูกเปลี่ยนเป็นโทษจำคุก 50 ปี โดยไม่มีการคำนึงถึงฐานความผิดแต่อย่างใด โดยการเปลี่ยนการลงโทษประหารชีวิตของประเทศไทยข้างต้นนั้นเป็นการกำหนดกฎหมายที่มีความสอดคล้องกับหลักประกันสิทธิของผู้ที่เผชิญโทษประหารชีวิตของสหประชาชาติอีกด้วย⁴³

การลงโทษสำหรับความผิดร้ายแรงของทั้งสองประเทศนี้ นับว่ามีทั้งส่วนที่คล้ายคลึงและแตกต่างกัน โดยส่วนที่มีความคล้ายคลึงนั้น ได้แก่ การไม่ต้องการที่จะให้ผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กและเยาวชนต้องได้รับโทษที่รุนแรง ซึ่งโทษรุนแรงดังกล่าวอาจก่อให้เกิดผลเสียมากกว่าผลดี เช่น โทษประหารชีวิตเป็นการทำลายชีวิต และตัดโอกาสเด็กหรือเยาวชนออกไปจากสังคมแบบถาวร โทษจำคุกเป็นการตีตราและอาจนำไปสู่การเรียนรู้พฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์ในเรือนจำ รวมทั้งอาจนำไปสู่การกระทำความผิดซ้ำได้เป็นต้น (recidivism) ส่วนความแตกต่างนั้นมีอยู่ที่ตรงว่า ประเทศสิงคโปร์ใช้วิธีการบัญญัติฐานความผิดซึ่งอาจนำไปสู่การกระทำความผิดไปสู่การบังคับโทษที่รุนแรง แต่ประเทศไทยใช้การบัญญัติเกณฑ์อายุอันจะนำไปสู่โทษร้ายแรงที่ห้ามใช้กับเด็กและเยาวชน

2) อำนาจในการสั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองชำระค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือราคาส่งของแทนเด็กหรือเยาวชน

ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนถูกฟ้องคดีต่อศาลเยาวชนในประเทศไทย หากบิดามารดาหรือผู้ปกครองควรมีส่วนต้องรับผิดชอบ และความผิดนั้น อาจมีค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือราคาส่งของ ศาลอาจมีคำสั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองชำระค่าปรับ

⁴³ คณิต ณ นคร, *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*, พิมพ์ครั้งที่ 2, (กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2547),

ค่าเสียหาย หรือราคาสິงของแทนเด็กหรือเยาวชนนั้นก็ได้ เว้นแต่ศาลเห็นว่าไม่สามารถหาตัวบิดามารดาของเด็กหรือเยาวชนนั้นได้ หรือบิดามารดาไม่ได้ปล่อยปลละเลยจนเกิดการกระทำความผิด⁴⁴

ประเทศไทยไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่กำหนดให้บุคคลผู้ใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดที่เป็นเด็กหรือเยาวชน ได้แก่ บิดา มารดา หรือผู้ปกครอง ต้องชำระค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือราคาสິงของแทนเป็นการเฉพาะ พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 กำหนดเพียงให้บุคคลผู้ใกล้ชิดดังกล่าวต้องเข้ามามีส่วนร่วม เพื่อแก้ไขปรับเปลี่ยนพฤติกรรมที่ฝ่าฝืนกฎหมายของเด็กหรือเยาวชนบางประการเท่านั้น เช่น การกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วยปฏิบัติตามแผนแก้ไขบำบัดฟื้นฟูตามมาตรา 86 และมาตรา 90 การกำหนดให้บิดา มารดา ผู้ปกครอง บุคคลหรือองค์กรซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย หรือบุคคลหรือองค์กรที่รับเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนนั้นกระทำ หรือห้ามมิให้กระทำการใด ๆ เกี่ยวกับการอบรมเลี้ยงดูเด็กหรือเยาวชนตามที่ศาลกำหนดในกรณีที่ศาลพิพากษาให้ปล่อยเด็กหรือเยาวชนไปตามมาตรา 138 หรือเป็นการถอนฟ้องตามมาตรา 100 เป็นต้น แม้ว่าในทางปฏิบัติจะเป็นที่ทราบกันดีว่า การชำระเงินอันได้แก่ ค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือราคาสິงของ โดยเด็กหรือเยาวชนนั้น ส่วนใหญ่จะอยู่ภายใต้การดำเนินการและความรับผิดชอบของบิดา มารดา ผู้ปกครองก็ตาม ดังนั้นผู้เขียนจึงตั้งข้อสังเกตต่อไปถึงแนวความคิด วัตถุประสงค์ที่แท้จริง และความเป็นไปได้ในการให้บุคคลผู้ใกล้ชิดกับผู้กระทำความผิดรับผิดชอบในผลที่เป็นจำนวนเงินอีกด้วย

3) การห้ามใช้คำว่า “การพิพากษาว่ามีความผิด” และ “โทษ”

การพิพากษาว่ามีความผิดและโทษเป็นคำต้องห้ามมิให้นำมาใช้ในกรณีที่เด็กหรือเยาวชนเป็นผู้กระทำความผิด ซึ่งถูกพิจารณาโดยศาลเยาวชนในประเทศสิงคโปร์⁴⁵

⁴⁴ Children and Young Persons Act (Chapter 38), Section 39 (1).

⁴⁵ Ibid., Section 41.

ประเทศไทยยังไม่มีบทบัญญัติทางกฎหมายที่กำหนดการใช้คำที่อาจมีผลกระทบต่อความรู้สึกและอนาคตของเด็กและเยาวชนผู้กระทำความผิดทำนองเดียวกับ Children and Young Persons Act (Chapter 38) โดยเฉพาะการไม่มีบทกำหนดเช่นนี้เป็นที่น่าสังเกตและน่าค้นคว้าหาคำตอบต่อไปว่า การใช้คำบางคำในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชน เช่น คำว่า จำเลย จำเลยมีความผิดฐาน... เป็นต้น จะส่งผลกระทบต่อความรู้สึก สภาพจิตใจ โอกาสในการกลับตัว อนาคตของผู้กระทำความผิด และสร้างโอกาสในการกระทำความผิดซ้ำหรือไม่

บทส่งท้าย

อำนาจของศาลในกระบวนการยุติธรรมทางอาญาสำหรับเด็กและเยาวชนในประเทศสิงคโปร์ มีทั้งเหมือนและแตกต่างกับประเทศไทย โดยประเด็นที่แตกต่างซึ่งผู้เขียนคิดว่า ควรศึกษาและสามารถนำมาปรับใช้กับประเทศไทยได้ต่อไป ได้แก่ ประเด็นการสั่งให้บิดามารดาหรือผู้ปกครองชำระค่าปรับ ค่าเสียหาย หรือราคาสิ่งของแทนเด็กหรือเยาวชน ซึ่งจะสะท้อนความเป็นจริงของผู้ชำระเงินได้ดีกว่า รวมทั้งยังเป็นอีกช่องทางที่ทำให้บุคคลผู้ใกล้ชิดสามารถรับผิดชอบต่อความผิดและความเสียหายที่เกิดขึ้นได้โดยตรงอีกด้วย

นอกจากนี้ ประเด็นการห้ามใช้คำว่า การพิพากษาว่ามีความผิดและโทษ ซึ่งอาจเป็นหนึ่งในการสร้างตราบาป และส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงแก้ไขพฤติกรรม รวมถึงส่งผลต่อการกระทำความผิดซ้ำในอนาคตต่อไปนั้น ก็อาจนำมาปรับใช้ในประเทศไทยได้เช่นกัน โดยหากมีบทบัญญัติ ซึ่งกำหนดห้ามดังเช่นประเทศสิงคโปร์ ย่อมเท่ากับว่าการสร้างความรู้สึกตอกย้ำความผิดพลาดของเด็กหรือเยาวชนโดยกฎหมายนั้นได้หมดไปอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม บทบัญญัติทางกฎหมายของประเทศไทยที่เปิดโอกาสให้บุคคลผู้มีความใกล้ชิดกับเด็กและเยาวชน อันได้แก่ บิดา มารดา ผู้ปกครองหรือบุคคล หรือองค์การ ซึ่งเด็กหรือเยาวชนอาศัยอยู่ด้วย พาเด็กหรือเยาวชนไปศาล เพื่อตรวจสอบการจับกุมได้นั้น นับเป็นความก้าวหน้าและคำนึงถึงสภาพจิตใจและความรู้สึกของเด็กหรือ

เยาวชนผู้ถูกจับกุม ซึ่งนับว่า มีความยืดหยุ่นกว่าการให้เจ้าหน้าที่ตามกฎหมายเป็นผู้นำตัวไปตั้งเช่นในประเทศสิงคโปร์

เอกสารอ้างอิง

คณิต ณ นคร. *กฎหมายอาญา ภาคทั่วไป*. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2547.

คณิต ณ นคร. *กฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา*. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพฯ: วิญญูชน, 2561.

ประมวลกฎหมายอาญา

พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553.

ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง. คู่มือปฏิบัติงานตามพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553. เรื่อง การตรวจสอบการจับ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศาลเยาวชนและครอบครัวกลาง, ม.ป.ป.
ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารในศาลฎีกา. “คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 13533/2558.” <http://deka.supremecourt.or.th/> (สืบค้นเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม 2561).

สมชัย ชีฆาอุตมากร. *พระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว พ.ศ. 2553 พระราชบัญญัติคุ้มครองผู้ถูกกระทำด้วยความรุนแรงในครอบครัว พ.ศ. 2550 และพระราชบัญญัติคุ้มครองเด็ก พ.ศ. 2546* กรุงเทพฯ: พลสยาม พรินต์ติ้ง, 2555.

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา. “เอกสารประกอบการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติศาลเยาวชนและครอบครัวและวิธีพิจารณาคดีเยาวชนและครอบครัว (ฉบับที่...) พ.ศ... วาระการดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาสมทบ ” กรุงเทพฯ: สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา, 2557.

Anuradha Saibaba. *Juvenile Justice: Critically Juxtaposing the Models in India and Singapore*. Singapore: Asian Law Institute, 2012.

Children and Young Persons Act.

Chomil Kamal. *Directions of Juvenile Justice Reforms in Singapore*. UNAFEI Annual Report for 2000 and Resource Material Series No. 59, 2002.

John Winterdyk. *Juvenile Justice Systems: International Perspectives*. 2nd Edition. Toronto: Canadian Scholars' Press Inc, 2002.

Reference

Criminal Procedure Code

Central Juvenile and Family Court. *The Handbook on Arrest Review in accordance with Juvenile and Family Court and Procedure Act, B.E. 2553 (2010)*. Bangkok: Central Juvenile and Family Court Publishing House, n.d.

Juvenile and Family Court and Procedure Act, B.E. 2553 (2010).

Information and Communication Center of Thai Supreme Court. "Supreme Court Judgement No. 13533/2558" <http://deka.supremecourt.or.th/> (accessed July 22, 2018).

Kanit Na Nakorn. *Criminal Law General Principle*. 2nd Edition. Bangkok: Winyuchon, 2004.

Kanit Na Nakorn. *Criminal Procedure Law*. 9th Edition. Bangkok: Winyuchon, 2018.

Somchai Teekautamakorn. *Juvenile and Family Court and Procedure Act, B.E. 2553 (2010), Protection Person with Domestic Violence Act, B.E. 2550 (2007), Child Protection Act, B.E. 2546 (2003)*. Bangkok: Pholsiam Printing, 2012.

The Secretariat Officer of the Senate. “Document on the amendment of Juvenile and Family Court and Procedure Act (No...), B.E... the Term of Associated Judge” Bangkok: The Secretariat Officer of the Senate, 2014.

